Dromen, doen, bouwen,

Visienota samenwerking doorgaande lijn 0-16 jaar Vestersbos, juni 2021

*

Inhoud

Aanleiding en achtergrond **2**

1. Betrokken partijen **2**

1.1. IKC De Wissel en IKC De Tamboerijn 3

1.2. Kinderopvang Zonnekinderen 4

1.3. Liemers College, locatie Zonegge 4

1.4. Huidige samenwerking tussen IKC's en Liemerscollege Zonegge 5

2. Visie op samenwerking **6**

2.1. Waarom samenwerken? 6

2.2. Gezamenlijke ambitie 6

2.3. Onze leidende principes 7

3. Kansen van samenwerking, bestaande praktijk en voorbeelden **8**

4. Randvoorwaarden en uitgangspunten voor een vervolg **11**

5. Tot slot **12**

Aanleiding en achtergrond

De gemeente Zevenaar[1] onderzoekt samen met de schoolbesturen LiemersNovum en Quadraam de mogelijkheden voor invulling van de locatie Vestersbos. Op deze locatie worden twee IKC's van Liemers Novum gerealiseerd: IKC De Wissel en IKC De Tamboerijn. Een scenario dat momenteel op haalbaarheid wordt onderzocht is het scenario waarin op de locatie Vestersbos, aanvullend aan de IKC's, ook de brede brugklas en bovenbouw mavo van het Liemers College worden gehuisvest.

De besturen van Quadraam en Liemers Novum hebben in juli 2020 een intentieverklaring getekend (bijlage 1) waarin zij o.a. hun ambitie om een soepele overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs te realiseren hebben bekrachtigd. Het huisvesten van voorzieningen voor kinderopvang, primair- en voortgezet onderwijs in elkaars nabijheid biedt volgens betrokken organisaties mooie kansen om samenwerking te stimuleren en om de visie op de doorgaande lijn voor kinderen van 0 tot 16 jaar in de praktijk verder in te vullen. Een dergelijke samenwerking past ook in de landelijke ontwikkelingen rond 10-14-onderwijs, de gemeentelijke ambities zoals verwoord in het Onderwijskansenbeleid 2020-2023, de inhoudelijke kaders van het actuele gemeentelijk Integraal Huisvestingsplan en de zeven beloften die samen het "Liemers Lijstje" vormen.

In het komen tot een zorgvuldig afgewogen keuze voor één van de scenario's speelt de visie van partners op samenwerking uiteraard een belangrijke rol. In het onlangs door ICS opgestelde onderzoeksrapport (Onderzoek onderwijshuisvesting locatie Vestersbos, 22 maart 2021) is een eerste globale samenwerkingsvisie opgenomen, waaraan het zogenaamde "Liemerslijstje" en de inhoud van de eerder genoemde intentieverklaring ten grondslag ligt. Ten behoeve van de besluitvorming in de gemeenteraden in juni 2021 over invulling van de locatie Vestersbos is aan Quadraam en Liemers Novum gevraagd een verdiepingsslag te maken op deze visie.

In voorliggende notitie delen besturen graag hun (aangescherpte) visie op samenwerking en op hoe deze in de praktijk gestalte zou kunnen krijgen. Een visie die overigens voortvloeit uit de gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid een doorgaande lijn te realiseren voor alle leerlingen in de regio De Liemers en die zich dus niet beperkt tot de leerlingen van De Wissel, De Tamboerijn en Het Liemerscollege. De ambitie om kansen te creëren voor kinderen door een nauwe samenwerking tussen primair en voortgezet onderwijs is een brede ambitie die verder reikt dan samenwerking op de locatie Vestersbos.

Het vestigen van IKC's De Wissel, De Tamboerijn en het Liemerscollege op één locatie door partijen wordt gezien als een kans en stimulans om voor leerlingen een brug te slaan tussen primair en voortgezet onderwijs en om daarbij gebruik te maken van elkaars expertise en waar mogelijk/ gewenst ruimten. Bestuurders beschouwen deze notitie in dat kader als vertrekpunt voor en ondersteunend aan het gesprek met de gemeente(n) hierover.

1. Betrokken partijen

Voordat we onze visie en ideeën over samenwerking schetsen, geven we in dit hoofdstuk een korte beschrijving van betrokken partijen. Daarbij besteden we in het bijzonder aandacht aan de (overeenkomsten in de) pedagogische en onderwijskundige uitgangspunten van de twee IKC's en het Liemerscollege. Deze vormen immers belangrijke kaders voor de overkoepelende visie op

[1] De gemeenten Zevenaar, Montferland en Duiven zijn via een gemeenschappelijke regeling betrokken bij de besluitvorming over de realisatie van huisvestingsvoorzieningen voor voortgezet onderwijs.

samenwerking. Voor uitgebreide informatie over de uitgangspunten van het onderwijs op de scholen verwijzen we naar de desbetreffende schoolgidsen, -plannen en websites.

1.1. IKC De Wissel en IKC De Tamboerijn

Integraal Kind Centrum (IKC) De Wissel (+/- 300 lln po) en IKC De Tamboerijn (+/-220 lln po) zijn voorzieningen voor kinderen van 0 tot 13 jaar in Zevenaar, waar vroeg- en voorschoolse educatie, peuterspeelzaal, kinderdagopvang (baby- en peutergroep), buitenschoolse opvang en primair onderwijs samen komen. De IKC's bevinden zich op 10 minuten loopafstand van elkaar. In de IKC's werken leerkrachten en pedagogisch medewerkers inmiddels al zo'n 5 jaar samen. De samenwerking in het IKC tussen scholen kinderopvangorganisatie De Zonnekinderen laat zich wel omschrijven als "cheek to cheek"-samenwerking: een duurzame samenwerking vanuit één pedagogische - en onderwijskundige doorgaande leerlijn voor kinderen (en vanuit een eenhoofdige aansturing).

Kinderen op De Wissel en De Tamboerijn kunnen gedurende 52 weken per jaar tussen 07.00 uur en 18.30 uur gebruik maken van diverse dagarrangementen. Tussen de voorschoolse - en schoolse periode is inmiddels sprake van een drempelloze overgang. Zo stromen kinderen die gebruik maken van de peuteropvang binnen de IKC's moeiteloos door naar de basisschool en Buitenschoolse opvang (BSO). De kleuterklassen ondernemen veel activiteiten met de peuters en de peuters nemen op hun beurt ook regelmatig een kijkje bij de kleuters. Zo raken zij spelenderwijs vertrouwd met de gezichten en omgeving. De buitenschoolse opvang en kinderdagopvang ondernemen ook activiteiten samen. Binnen het IKC is sprake van één zorglijn waarin de pedagogisch medewerkers, de Interne Begeleiders, mentoren kinderopvang, zorgmedewerker en het consultatiebureau samenwerken.

De Wissel en De Tamboerijn vallen beide onder het bevoegd gezag van Samenwerkingsstichting LiemersNovum. Deze stichting houdt 25 scholen voor primair onderwijs in stand van verschillende denominaties: openbaar, katholiek, protestants-christelijk, interconfessioneel of algemeen-bijzonder.

<u>Belangrijke uitgangspunten in het strategisch plan 2019-2023 van Liemersnovum:</u>

- Kwalitatief sterk en eigentijds onderwijs.
- Actief in samenwerking in de doorgaande lijn van 0-13, recht doen aan de individuele ontwikkelbehoefte van kinderen, streven naar een passende plek voor elk kind
- Veelkleurigheid: de organisatie kent een diversiteit aan onderwijsconcepten en levensbeschouwingen. Diversiteit van scholen, medewerkers en leerlingen wordt gezien als een verrijking en inspiratie. Aansluiten bij de diversiteit aan talenten en interesses van leerlingen en medewerkers is een belangrijke pijler in de visie van Liemers Novum.
- Een professionele cultuur waarin samen leren en ontwikkelen, ruimte voor experimenteren kenmerkend is.
- Midden in de maatschappij; een nieuwsgierige en open houding als het gaat om ideeën, vraagstukken en opvattingen die leven binnen de organisatie en in de maatschappelijke omgeving, investeren in duurzame samenwerking met partners binnen en buiten de organisatie.

Binnen de kaders van het strategisch beleid van Liemers Novum geven beide IKC's invulling aan de ontwikkeling van hun organisatie. Zonder de eigenheid van de IKC's tekort te willen doen zien we dat beide IKC's elkaar voor een belangrijk deel vinden in waarden en pedagogische- en onderwijskundige uitgangspunten. <u>Daarin staan vooral centraal:</u>

- Een brede ontwikkeling van leerlingen (naast de basisvakken), met een focus op mogelijkheden en talenten van kinderen en aandacht voor o.a. onderzoekend leren, digitalisering, kritisch denken, persoonsvorming, praktijkgericht aanbod.
- Een veilige en geborgen sfeer, waarin kinderen vertrouwen en ruimte krijgen om zelf (begeleid) sturing te geven aan hun ontwikkeling en leerproces.
- Samen: kinderen, medewerkers en ouders maken deel uit van een gemeenschap, waarin ontmoeting, oefenen in samenleven, betrokkenheid bij elkaar en bij de wereld om hen heen belangrijke aspecten zijn.

1.2. Kinderopvang Zonnekinderen

Kinderopvang (KO) Zonnekinderen is een professionele organisatie die "kwalitatief hoogstaande, betekenisvolle en vooruitstrevende kinderdagopvang, peuterspeelzaalwerk, buitenschoolse opvang en gastouderopvang" in de regio biedt. KO Zonnekinderen maakt integraal onderdeel uit van beide IKC's en de visie van KO Zonnekinderen sluit dan ook naadloos aan bij die van het IKC. De organisatie wil in samenwerking met de partners in het IKC kinderen een plek bieden waar zij zich maximaal kunnen ontwikkelen, zich veilig voelen en hun talenten ontdekken en ontwikkelen. De missie van Zonnekinderen komt tot uitdrukking in de slogan 'Ieder kind als stralend middelpunt' en in de kernwaarden:

Samenwerken *Deskundigheid* *Talent* *Passie* *Plezier*

Omdat de gebouwen van de IKC's onvoldoende ruimte bieden voor het huisvesten van alle opvanggroepen, maken zowel De Wissel als de Tamboerijn gebruik van locatie Het Talent. Het Talent biedt dagopvang voor kinderen van 0-4 jaar en er is een peutergroep voor kinderen van 2-4 jaar. Daarnaast is er een kleinschalige BSO gevestigd in Het Talent. Deze BSO-locatie verzorgt in samenwerking met andere BSO-locaties een dagelijks breed activiteitenaanbod op het gebied van Sport, Cultuur, Natuur & Avontuur, Multimedia en Wereldwijsheid.

1.3. Liemers College, locatie Zonegge

Het Liemerscollege, locatie Zonegge is onderdeel van Quadraam Gelderse Onderwijsgroep in Duiven. Quadraam biedt onderwijs in 14 middelbare scholen in de regio Arnhem, De Liemers en Overbetuwe. Het bestuur van Quadraam biedt vanuit een aantal bovenschoolse kaders richting én ruimte voor de onderwijsontwikkeling op de scholen en onderscheidt daarin drie centrale ontwikkellijnen:

1. **Ontschotting in de doorgaande lijn**, dat wil zeggen dat niet het (knellende) systeem en huidige ordeningsprincipes als leeftijd, aanleg en verwachtingen in het onderwijs leidend zijn, maar principes als nieuwsgierigheid, verwondering en creativiteit.
2. **Scholen als lerende gemeenschappen en ontmoetingsplaatsen,** waarin eerder genoemde principes worden vertaald naar het denken in mogelijkheden, naar kijken met een open blik naar jezelf, de ander en de wereld om je heen, naar het samen onderzoeken en kennis delen.
3. **Inrichten van flexibele organisaties**, waarin volop ruimte kan worden geboden aan andere manieren van werken, aan eigen leerroutes, eigen verantwoordelijkheid en aan samen leren.

Voor het onderwijs op het Liemerscollege is in dat kader kenmerkend:

- **Eigentijds onderwijs**, waarin leerlingen veel ruimte ervaren om zelf keuzes te maken
- **Een brede vorming staat voorop**; naast kernvakken ontwikkelen leerlingen belangrijke vaardigheden, zoals samenwerken, onderzoeken en organiseren. Leerlingen worden gestimuleerd in hun ontwikkeling tot zelfstandige mensen die met een gezonde kritische blik kunnen kijken naar maatschappelijke vraagstukken.
- **In verbinding met elkaar en de omgeving.** Leerlingen en medewerkers vormen samen een dynamische gemeenschap waarin men naar elkaar omziet en waarin met en van elkaar geleerd wordt. Leerlingen zijn betrokken bij de omgeving en verkennen die omgeving vanuit de veiligheid van school en leren hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan die omgeving.
- **Gericht op groei**. Hoge verwachtingen, vertrouwen en plezier vormen de basis om tot leren en ontwikkeling te komen. Niet alleen voor leerlingen, maar voor iedereen in de organisatie.
- **Veiligheid**. Leerlingen en medewerkers werken in een veilige en positieve leeromgeving waarin gereflecteerd wordt op het eigen leerproces en waarin je ook van fouten mag leren.

Locatie Zonegge is een kleinschalige locatie met een aanbod voor mavo (vmbo-t) en mavo-beroepsgericht (vmbo-gl). Verder is de locatie de thuisbasis voor het Agora-onderwijs (6 jaar). Binnen de beroepsgerichte mavo biedt de school het profiel D&P, waarmee leerlingen zich breed kunnen oriënteren op de beroepspraktijk. Bij eventuele nieuwbouw op de locatie Vestersbos wordt uitgegaan van het realiseren van een brede brugklas die toegang biedt tot mavo, havo en vwo, gecombineerd met de mavo-bovenbouw.

1.4. Huidige samenwerking tussen IKC's en Liemerscollege Zonegge

Tussen Liemers Novum en de scholen voor voortgezet onderwijs in de regio vindt het gesprek over samenwerking in de doorgaande lijn al enige tijd plaats. Vanuit de behoefte in de praktijk worden steeds vaker gezamenlijke initiatieven ontwikkeld. TechnoPlaza is daarvan een mooi voorbeeld: jaarlijks gaan leerlingen uit groep zes, zeven en acht drie dagen naar TechnoPlaza op locatie Zonegge om daar kennis te maken met techniek.

IKC De Tamboerijn en De Wissel bieden werken samen in het aanbieden van extra uitdaging in project- en praktijkgroepen. Voor leerlingen van groep 2 t/m groep 8. De projectlessen bestaan voor een deel uit projectmatig werken, er wordt een beroep gedaan op het creatieve denkvermogen van leerlingen en leerlingen krijgen opdrachten mee waar zij in de klas zelfstandig aan verder kunnen werken. Samenwerken, presenteren, doorzetten en mindset zijn belangrijke onderdelen van de projectgroeples. Voor leerlingen in de bovenbouw met een meer praktische instelling is er een meer praktijkgericht aanbod in de praktijkgroep. Ongeveer één keer per maand krijgen leerlingen in groepjes diverse praktijklessen. Zo wordt er gekookt, gewerkt met techniek en ICT, bieden leerlingen ondersteuning in de peuter- en kleutergroepen en zijn er regelmatig lessen op locatie, bijvoorbeeld door een kijkje te nemen bij bedrijven of instanties in de omgeving van Zevenaar en door het volgen van masterclasses op het voortgezet onderwijs (Symbion en/of Het Liemerscollege). Leerlingen kunnen zich op deze manier oriënteren op het praktijkgericht vervolgonderwijs. Voor leerlingen die in de gangbare theoretische context gefrustreerd en onzeker kunnen raken, biedt de praktijkgroep de mogelijkheid succeservaringen op te doen en te bouwen aan vertrouwen in eigen kunnen.

De samenwerking tussen De Wissel en De Tamboerijn en het Liemerscollege locatie Zonegge beperkt zich momenteel nog voornamelijk tot het informeren van ouders en leerlingen van groep 8 over de mogelijkheden van het vervolgonderwijs en het waar nodig zorgdragen voor een warme overdracht van de leerkracht groep 8 naar de onderbouwcoördinatoren in het voortgezet onderwijs. Voor het wegwijs maken van leerlingen uit groep 8 biedt het Liemerscollege een speciaal programma (zie ook de tabel in hoofdstuk 3).

2. Visie op samenwerking

Onze visie op samenwerking in de doorgaande lijn van 0-13 jaar binnen de IKC's staat inmiddels als een huis. In deze visienota ligt de focus dan ook op het doortrekken van deze doorgaande lijn naar het voortgezet onderwijs. We bouwen daarbij voort op de gezamenlijke waarden, de pedagogische – en onderwijskundige uitgangspunten van de betrokken IKC's en het Liemerscollege, de strategische kaders van Quadraam en Liemers Novum en de zeven beloften van het Liemers Lijstje.

7 beloften Liemers Lijstje:

- *We zien wie je bent, en je merkt dat we in je geloven.*
- *Wij hebben hoge verwachtingen van elkaar.*
- *Je hebt altijd zelf een keuze.*
- *Leren is leuk en kan overal.*
- *Je weet wat je moet leren en wat je ermee kunt doen.*
- *Jouw leeromgeving is boeiend, inspirerend en uitdagend.*
- *Als het samen kan, doen we het niet alleen.*

2.1. Waarom samenwerken?

Samenwerken doen we primair in het belang van de kinderen. Centrale vraag die we onszelf daarbij stellen is hoe we het beste bij kunnen dragen aan de persoonlijke, sociale en cognitieve groei van kinderen. In het huidige onderwijssysteem blijken leerlingen nog onvoldoende kans te krijgen op het volgen van onderwijs dat recht doet aan hun capaciteiten en ontwikkeling (zie tekstkader Onderwijsraad). Wij willen ons gezamenlijk inspannen om kansen van kinderen te vergroten, o.a. door de drempel tussen primair en voortgezet onderwijs op te heffen en kinderen brede keuzemogelijkheden te bieden.

2.2. Gezamenlijke ambitie

Binnen de mogelijkheden van het huidige onderwijsstelsel willen wij voor leerlingen van 0 tot en met 16 jaar in de regio De Liemers een ononderbroken ontwikkeling realiseren. De onderwijs- en ontwikkelvraag van de leerling staat daarbij centraal. Op termijn willen we komen tot een hoogwaardig en aansprekend onderwijs- en activiteitenaanbod en een drempelloze overgang tussen voorschools, basis- en voortgezet onderwijs. Als het om samenwerking gaat kijken we daarbij overigens breed in de regio naar waar we elkaar kunnen opzoeken en versterken. Visieontwikkeling en samenwerking in de doorgaande lijn zijn dan ook niet exclusief voor "Vestersbos", maar vinden al in een bredere regionale setting plaats[2] . We zijn er wel van overtuigd dat het in elkaars nabijheid vestigen van beide IKC's en het Liemers College ontmoeting en uitwisseling kan stimuleren en zo een extra impuls kan geven aan samenwerking.

Actueel: Onlangs heeft De Onderwijsraad een vurig pleidooi gehouden voor het later selecteren en bieden van meer flexibel onderwijs op maat. De Onderwijsraad heeft het nieuw te vormen kabinet opgeroepen werk te maken van een stelselwijziging die meer recht doet aan de capaciteiten en ontwikkeling van alle leerlingen. (**Rapport Onderwijsraad: Later selecteren, beter differentiëren (april 2021)**

[2] Liemers Novum PO, Innerwaard PO, projectgroepe PO/VO, Liemers College VO, Candeacollege VO, Symbion Pro, Zonnekinderen KO, Samenwerkingsverbadn De Liemers PO/VO, Schilderspport SBAO. Binnen deze samenwerking worden diverse initiatieven ontwikkeld.

2.3. Onze leidende principes

We hebben onze gezamenlijke ambitie vertaald in een aantal uitgangspunten die leidend zullen zijn bij het invullen van onze samenwerking en het maken van keuzes daarin:

1. Leerling voorop: we zien jou en geloven in jouw talenten

De onderwijs- en ontwikkelvraag vraag van de leerlingen staat voorop. We willen kinderen echt zien, hen de ruimte geven om zichzelf te kunnen zijn, hun talenten en mogelijkheden te ontdekken, te ontwikkelen en hun eigen weg te (durven) kiezen. Dat betekent dat we de overgang willen maken naar een ontwikkelingsgerichte werkwijze, waarin observatie, reflectie en gesprek belangrijke 'instrumenten' zijn.

2. Actief leren en praktijkgericht leren

Bij het "zien" van kinderen hoort ook dat zij zich kunnen ontwikkelen in een veilige en stimulerende omgeving. Een omgeving waarin ze zich geborgen weten en waarin hun leefwereld het vertrekpunt vormt. Een rijke omgeving ook, die uitdaagt en prikkelt om te leren. Leerlingen ontwikkelen belangrijke vaardigheden, zoals onderzoeken, kritisch- en creatief denken, problemen oplossen, samenwerken en communiceren. We willen daarnaast (meer) ruimte bieden om de praktijkgerichte leerbehoefte van leerlingen te ontwikkelen. Leren gebeurt op school, maar ook buiten traditionele kaders (buiten school, in de praktijk, vak- en niveau-overstijgend).

3. Nieuwsgierige en open houding

Onze nieuwsgierige houding richting zich niet alleen op de kinderen, maar ook op elkaar als professionals en op de samenwerking die we met elkaar aangaan. We zijn nieuwsgierig naar elkaars (onderwijs)praktijk, zoeken elkaar op en zoeken naar vormen om samen te leren en te experimenteren.

4. Kwaliteit en vergroten van innovatiekracht

Kwalitatief goed onderwijs vormt de basis voor aantrekkelijk en uitdagend onderwijs. We zijn er van overtuigd dat samenwerken de innovatiekracht en opbrengsten van de scholen verhoogt. Door kennis, expertise en creativiteit te bundelen verwachten wij dat scholen beter in staat zijn een antwoord te geven op actuele (maatschappelijke) ontwikkelingen en vraagstukken in het onderwijs.

5. We doen het samen.

Samen heeft voor ons in de eerste plaats te maken met gezamenlijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid. "Samen" komt ook tot uitdrukking in het samen werken met ouders, onze belangrijkste partners, en met andere partners in de omgeving. We zoeken actief de verbinding en stellen steeds de vraag: wat kunnen wij samen doen om onze leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden in hun ontwikkeling?

"Samen leven"

Door samen te werken in de doorgaande lijn van 0-16 jaar zullen kinderen van verschillende leeftijden en achtergronden elkaar ontmoeten. We zien dat als een verrijking, maar als het gaat om ontmoeting en de inrichting van de gebouwen en buitenruimtes sluiten we uiteraard aan bij de leeftijden van kinderen. Kinderen moeten zich geborgen en veilig weten in een kleinschalige setting (zie ook hoofdstuk 5).

"Samen leven"-lokale gemeenschap

Onze IKC's en vo-school staan midden in de gemeenschap. We willen kinderen van alle leeftijden leren om te zorgen voor elkaar en de wereld om hen heen. Dus verbinden we ze met de wereld

om ons heen: halen de maatschappij naar binnen door aan te sluiten op actuele, maatschappelijke ontwikkelingen.

We willen als samenwerkende organisaties ook nadrukkelijk een goede buur zijn. Niet alleen binnen de gebouwen, maar ook in de omgeving willen we aandacht hebben voor het welzijn van elkaar. Dat betekent o.a. dat we actief het gesprek aangaan met omwonenden. Over wederzijds begrip en respect, maar ook over hele praktische zaken, zoals het schoonhouden van de omgeving en geluidsoverlast.

3. Kansen van samenwerking, bestaande praktijk en voorbeelden

Het huisvesten van beide IKC's en het Liemerscollege als goede buren op de locatie Vestersbos biedt kansen om dat wat we denken en dromen echt uit te gaan werken in concrete plannen.

In de samenwerkingsprojecten die wij voor ogen hebben onderscheiden we de volgende lijnen:

1. **Zachte landing, groeien naar wat past**
2. **Uitbreiden onderwijs- en activiteitenaanbod**
3. **Peer2peer-onderwijs**
4. **Uitwisselen van kennis en expertise**

We lichten elke lijn hieronder toe aan de hand van bestaande praktijken en nog uit te werken samenwerkingsvormen/-voorbeelden. De voorbeelden richten zich grotendeels, maar niet uitsluitend op de locatie Vestersbos; zoals eerder genoemd reikt onze ambitie verder dan de muren van onze drie organisaties en willen we deze lijnen breder in de regio uitzetten. Samenwerking op Vestersbos zien we in die zin ook als een vliegwiel voor een ontwikkeling die we in de breedte ambiëren.

We permitteren het ons in dit stadium om ongelimiteerd te dromen over mogelijkheden van samenwerking. We benadrukken echter wel dat een aantal van de voorbeelden die we noemen vragen om facilitering in tijd, middelen, scholing, fysieke ruimte (m2) en om duidelijkheid over bevoegdheden en juridische constructies. In een periode waarin zowel het primair als voortgezet onderwijs te maken heeft met kwantitatieve en kwalitatieve personeelstekorten en een hoge werkdruk willen we zorgvuldig kijken naar haalbaarheid van genoemde samenwerking en beginnen met het "plukken van "laaghangend fruit", daar waar er vanuit (de behoefte, motivatie en mogelijkheden in) de praktijk concrete kansen liggen. Zie ook hoofdstuk 4: "Randvoorwaarden en uitgangspunten voor een vervolg."

1. Zachte landing, groeien naar wat past
Brede brugklassen Met het oog op de eerder genoemde adviezen van de Onderwijsraad en ook vanuit onze eigen visie is het belangrijk dat leerlingen terechtkomen op een plek die echt bij ze past. In de brede brugklassen van het Liemerscollege kunnen leerlingen makkelijker van niveau wisselen en meer tijd nemen om te ontdekken waar hun kwaliteiten en interesses liggen (én daarin ook meer zelfvertrouwen ontwikkelen.)
Tussenjaar po-vo Een andere variant om kinderen een kans te bieden om zich door te ontwikkelen op punten die nog aandacht nodig hebben is het inbouwen van een tussenjaar, een groep 9. In zo'n tussenjaar kunnen leerlingen een jaartje langer op de basisschool blijven. Zij ontwikkelen extra

cognitieve-, sociaal-emotionele en vo-vaardigheden als huiswerk maken, plannen, presenteren, zodat ze beter voorbereid naar het vo doorstromen.
Momenteel moeten leerlingen voor wie de overstap naar het voortgezet onderwijs te groot is uitwijken naar het brugjaar Jan Lighthart, onderdeel van het Olympus-college in Arnhem. Het gezamenlijk opzetten van een tussenjaar biedt kansen om alle leerlingen in regio De Liemers in een vertrouwde omgeving, dicht bij huis, te laten te wennen aan het voortgezet onderwijs.

Agora
Agora onderwijs is honderd procent gestoeld op het leren vanuit eigen nieuwsgierigheid en belangstelling van jongeren. Geen programma, geen niveaus en coaches in plaats van docenten. Op dit moment wordt Agora voornamelijk bezocht door leerlingen vanaf twaalf jaar. We zien kansen om jongere leerlingen eerder een plek te bieden op Agora.

2. Uitbreiden onderwijs- en activiteitenaanbod onderzoekend en praktijkgericht leren

Technoplaza (bestaande praktijk)
Basisschoolleerlingen kunnen op dit moment al gebruik maken van het techniekokaal van het Liemerscollege en maken zo op een leuke en zinvolle manier kennis met techniek, wetenschap èn met het voortgezet onderwijs. Waar leerlingen met een meer praktische instelling in de gangbare theoretische context gefrustreerd en onzeker kunnen raken, doen zij hier succeservaringen op en bouwen aan vertrouwen in eigen kunnen.
De nabijheid van de IKC's en het Liemerscollege biedt wellicht mogelijkheden om het gebruik van het Techniekokaal, ook buiten schooltijden, te intensiveren.

Project- en praktijkgroepen - samenwerking aanbod D&P
IKC De Wissel en De Tamboerijn (en collega IKC's!) bieden leerlingen met een praktische instelling de mogelijkheid praktijkervaringen op te doen in en buiten de school. We zien goede kansen om hier de verbinding te leggen met het aanbod binnen het profiel D&P. Ook in het realiseren van een gezamenlijk aanbod voor leerlingen die extra uitdaging zoeken zien wij goede kansen in samenwerking. Een voorbeeld daarvan is bijvoorbeeld het opzetten van een **Techlab/ natuurlab,** waar leerlingen leren programmeren, laboratoriumproefjes doen, onderzoek in de natuur, enz.

Samenwerking lokale omgeving en bedrijfsleven
We willen leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs stimuleren om op verkenning uit te gaan en te onderzoeken hoe de wereld in elkaar zit. Ook met levensechte opdrachten en uitdagingen. In project/praktijkgroepen, Topklassen, klusklassen, doe/tech/natuurlabs, project XXL (Maatschappelijke Diensttijd). We willen daartoe de samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties in het gezamenlijke netwerk van De Tamboerijn, De Wissel, en het Liemerscollege benutten en ook andere scholen laten deelnemen.

Samenwerking Zonnekinderen- activiteitenaanbod en vervoer
We willen de mogelijkheden onderzoeken om het aanbod van de BSO Zonnekinderen met één of 2 jaar uit te breiden, zodat het aanbod ook voor leerlingen van 11-14 jaar interessant blijft. We zien veel overeenkomsten in het aanbod van de scholen en de activiteiten rond Sport, Cultuur, Natuur & Avontuur, Multimedia en Wereldwijsheid. Gedachten gaan ook uit naar het opzetten van een (financieel laagdrempelig) aanbod van huiswerkbegeleiding.

In het kader van het project Sterk Techniek Onderwijs werken het Liemerscollege en Zonnekinderen al samen in het organiseren van vervoer naar diverse bedrijven. De busjes van de buitenschoolse opvang staan binnen de reguliere schooltijden stil en kunnen goed ingezet worden voor bedrijfsbezoeken of maatschappelijke uitjes.

3. Peer2peer-onderwijs

Peer2peer – leerlingen vo ondersteunen leerlingen po
Het Liemerscollege werkt al met Peer2Peer-onderwijs, een vorm van samenwerkend leren, waarin vo-leerlingen nieuwe brugklassers wegwijs maken in het voortgezet onderwijs. De zogenaamde "Peer Leader" vangt de nieuwe lichting brugklassers op en helpt ze de weg in de school te ontdekken. De "Peer Tutor" coacht leerlingen met een achterstand in een bepaald vak. De Tutor spijkert bij, ondersteunt bij het maken van huiswerk en helpt bij de voorbereiding op toetsen en presentaties.
Dit peer2peer onderwijs zou eenvoudig doorgetrokken kunnen worden naar groep 8-leerlingen, zodat leerlingen al voordat zij in de brugklas komen, worden meegenomen in de wereld van het voortgezet onderwijs.
Voor de leerlingen is het prettig om een peer te hebben omdat de peer dicht aansluit bij hun belevingswereld. Voor de peer zelf is het een veilige situatie om in te oefenen en peers blijken het leuk te vinden om een voorbeeldfunctie te vervullen.

Tutors Leesonderwijs
Het inzetten van peers of tutors is een effectief middel voor een deel van de kinderen die extra aandacht op het gebied van lezen - of bij andere vakken - nodig hebben. Zo worden op de IKC's bovenbouwleerlingen/ leerlingen in de projectgroepen al ingezet om voor te lezen bij de kleuters en peuters of om bij het lezen te ondersteunen. Ook voor leerlingen uit de brugklas kan dit een aantrekkelijke optie zijn, waarin ook de eigen leesvaardigheid wordt versterkt.

Begeleiding "plus"-leerlingen primair onderwijs, technoplaza
Leerlingen uit het vo kunnen ondersteuning bieden in project- en praktijkgroepen van het basisonderwijs. De oudere peers kunnen zo hun eigen onderzoeks- en praktische vaardigheden versterken, werken aan hun sociale vaardigheden en hun zelfvertrouwen.

Creëren van ervaringsplekken (o.a. vanuit profiel D&P/ leerlijn Sport Liemerscollege)
Een ander voorbeeld waarin leerlingen van het voortgezet onderwijs ervaring kunnen opdoen is door het organiseren van sportdagen of sportactiviteiten voor het basisonderwijs. We zien in dat kader ook mooie kansen in samenwerking tussen de sectie gymnastiek van het Liemerscollege en de sportcoaches van de BSO Zonnekinderen.

Mavo-leerlingen die geïnteresseerd zijn in een vervolgopleiding tot onderwijsassistent, pedagogisch medewerker of beroep in de verzorging kunnen in het basisonderwijs en de ikc's snuffelen aan de onderwijs- en kinderopvangpraktijk.

4. Uitwisselen van kennis en expertise in de doorgaande lijn

Opzetten van professionele leergemeenschappen po-vo, samen ontwikkelen,
De samenwerking tussen basis- en voortgezet onderwijs biedt medewerkers de mogelijkheid om op een nieuwe en leuke manier met hun vak bezig te zijn, om hun expertise en interesses op meerdere plekken in te zetten. o.a. bij het vormgeven aan onderwijsinnovaties, het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen op de vakgebieden rekenen, taal, techniek, ICT/mediawijsheid.
De insteek van een professionele leergemeenschap is breed: wat kunnen we van elkaar leren, hoe kunnen we ons onderwijs/ aanbod aantrekkelijker, beter maken?

Uitwisseling tussen docenten VO en PO
Een voorbeeld van uitwisseling is het samenwerken in het verzorgen van de Engelse lessen op IKC's. Leerkrachten en docenten VO kunnen samenwerken aan de voorbereiding van lessen en het is ook denkbaar dat docenten VO lessen voor leerlingen in het primair onderwijs verzorgen.
Het VO heeft in pedagogisch-didactische zin veel te leren van de leerkrachten in het primair onderwijs (o.a. meer holistische benadering versus verkokering agv vakspecialisme). We zien kansen in het uitwisselen van ervaringen en expertise op dat gebied.

Het zou fantastisch zijn als in de toekomst leerkrachten uit het primair onderwijs af en toe mee kunnen draaien in de brugklassen om leerlingen een zachte landing te geven. Verder zien we mogelijkheden in het versterken van het taal- en reken-/wiskunde onderwijs in de onderbouw van het voortgezet onderwijs, door het inzetten van basisschoolleerkrachten/ reken-/leesspecialisten die instructies op maat verzorgen.
Doorgaande lijn in de zorg en ICT We denken hier aan het doortrekken van de bestaande doorgaande lijn binnen het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs en het inzetten van specialisten. Dat betekent het verder ontwikkelen van samenwerking in de ondersteuning en begeleiding van leerlingen, het organiseren van kijkbezoeken, gezamenlijke studiebijeenkomsten PO-VO voor intern begeleiders po en zorgcoördinatoren/ orthopedagoog vo, vroeg signalering, gebruik maken van elkaars expertise. Alle scholen hebben in het afgelopen Coronajaar een enorme ontwikkeling doorgemaakt in het verzorgen van online-onderwijs. We zien goede kansen om opgedane ervaringen en expertise met elkaar te verbinden.

4. Randvoorwaarden en uitgangspunten voor een vervolg

Een gedeelde en gedragen ambitie en visie zijn uiteraard belangrijke randvoorwaarden voor een duurzame en betekenisvolle samenwerking. Dat hebben we in de samenwerking binnen het basisonderwijs ervaren. In de samenwerking die we voorstaan onderscheiden we nog enkele andere randvoorwaarden en uitgangspunten die met name in de vertaling van onze visie naar de praktijk op de locatie Vestersbos wezenlijk zijn :

Borgen van keuzevrijheid
In de samenwerking die we op Vestersbos beogen gaan we niet uit van een gesloten systeem, van één voorziening voor leerlingen van 0-16 jaar. Los van wettelijke en juridische grenzen hechten we aan eigenheid van scholen en van vrije keuzemogelijkheden voor alle leerlingen uit Zevenaar en omgeving. We willen elkaar versterken in onze gemeenschappelijke uitgangspunten en gebruik maken van elkaars kwaliteiten, ervaringen, docenten en ruimten. We zijn echter niet elkaars verlengstuk/ vooropleiding. Het is voor de leerlingen van De Tamboerijn en De Wissel dus zeker geen verplichting om door te stromen naar de brede brugklas van Het Liemerscollege. Daarnaast is het natuurlijk zo dat leerlingen van andere basisscholen uit Zevenaar of omgeving gewoon in het eerste jaar van het Liemerscollege kunnen instromen.

Samenwerking vanuit ontmoeting in de praktijk.
In het benutten van kansen rond een drempelloze aansluiting willen we zorgvuldige stappen zetten. Kwaliteit en draagvlak gaan daarin wat ons betreft voor tijd. Liemers Novum heeft als bestuur in dit proces niet alleen te maken met de uitdaging om de samenwerking met het voortgezet onderwijs verder vorm en inhoud te geven, maar ook om de IKC's De Tamboerijn en De Wissel samen te brengen in één gebouw. Het is onze overtuiging en ervaring dat samenwerking pas echt een succes kan worden als deze vanuit betrokkenheid en motivatie in de bestaande onderwijspraktijk ontstaat. En dat begint met ontmoeting, met het binnen stappen in een andere wereld, met het bezoeken en bevragen van elkaars praktijk en ideeën, bij het luisteren naar elkaar. Voor de samenwerking op Vestersbos betekent dat voor ons: klein beginnen vanuit ontmoeting in de praktijk en op plekken waar de eerste concrete kansen liggen, en van daaruit verder uitbouwen van samenwerking.

Goede buren in afzonderlijke gebouwen
Vanuit principes rond eigenheid en behoud van keuzemogelijkheden én de wens het onderwijs kleinschalig te organiseren gaan we voor Vestersbos uit van huisvesting van afzonderlijke gebouwen voor voortgezet en primair onderwijs (inclusief opvang). Als goede buren willen we verder vorm gaan geven aan samenwerking en bruggen bouwen tussen beide werelden.

De veiligheid en behoefte van het kind staat in het vormgeven van de gebouwen voor ons voorop. Dat betekent dat de binnen- en buitenruimtes afgestemd moeten zijn op de leeftijdsgroep en dat ruimtes zodanig geclusterd en ingericht moeten worden dat kinderen van alle leeftijden zich thuis en veilig voelen.

Vormgeving en indeling gebouwen ondersteunend aan visie
De manier waarop een schooi/kindvoorziening wordt ontworpen en gebouwd bepaalt in belangrijke mate het leer- en ontwikkelingsklimaat voor de leerlingen, leerkrachten, docenten en andere professionals. In onze visie op samenwerking zijn het creëren van maximale keuzemogelijkheden, ontwikkelingsgericht, gepersonaliseerd onderwijs, ontmoeting en leren van elkaar belangrijke elementen. De nieuwe onderwijsgebouwen zouden daaraan ondersteunend moeten zijn. Ook duurzaamheid zien wij als een belangrijk aspect van de gebouwen en is in onze visie ook direct gekoppeld aan een gezond gebouw met een gezond binnenklimaat en dus goede werk- en leeromstandigheden voor medewerkers en leerlingen.

Een duurzaam gebouw is uiteraard ook energiezuinig en minimaliseert afval. We denken in dat kader mooie verbindingen met het onderwijs te kunnen leggen. Niet alleen vanuit het perspectief bij te kunnen dragen aan een betere wereld, maar ook vanuit de praktijkgerichte oriëntatie die we leerlingen willen bieden. Denk aan het monitoren van energieverbruik, lessen rondom technologie en duurzaamheid, enz.

Met een duurzaam gebouw bedoelen we tenslotte een gebouw met een divers en waar mogelijk flexibel en multifunctioneel ruimte-aanbod, dat zich kan aanpassen aan de onderwijsbehoeften. Voor de kinderopvang in de IKC's gaan we uit van in het gebouw geïntegreerde groepen. Uitgangspunt voor De BSO-locatie is om zoveel mogelijk gemeenschappelijke en flexibele ruimtes te gebruiken in het IKC-gebouw. Ook zien we goede mogelijkheden in het gezamenlijk gebruiken van ruimten als de praktijk-/onderzoeksruimtes van het Liemerscollege (NaSK, techniek, verzorging)- zowel binnen als buiten schooltijd. Een verdere verkenning van deze mogelijkheden en naar een ruimtelijke vertaling van onze visie zal in een volgende fase bij het opstellen van het programma van eisen moeten worden opgepakt.

5. Tot slot

Uit deze notitie blijkt onze bereidheid en ons enthousiasme om samen concreet invulling te gaan geven aan het ontwikkelen van een doorgaande lijn van 0-16 jaar. We vinden elkaar in belangrijke mate in de visie op de ontwikkeling van kinderen/ jongeren en hebben onze gedeelde uitgangspunten vastgelegd. Het verder vormgeven aan onze samenwerking op een gezamenlijke locatie zien we als een stimulans voor het realiseren van onze gezamenlijke ambities en om een prachtige kans om dromen om te gaan zetten in concrete plannen en daden.

Zevenaar, 4 juni 2021

LiemersNovum

Zonnekinderen

Liemers College